

УДК 621.923

Н.Р. Ляховський

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ ШОРСТКОСТІ ТОРЦЕВОЇ ПОВЕРХНІ КІЛЬЦЯ ПІСЛЯ ПЛОСКОГО ШЛІФУВАННЯ

N.R. Liahovskyi

THE RING END FACE ROUGHNESS RESEARCH AFTER FLAT GRINDING

Для дослідження шорсткості торцевої поверхні кільця після торцевого шліфування проведено серію експериментів. Шорсткість обробленої поверхні визначали за допомогою профілографа-профілометра моделі 201. Матеріал оброблюваної заготовки сталь 45.

Шорсткість плоскої торцевої поверхні кільця при плоскому шліфуванні залежить від великої кількості технологічних факторів. До цих факторів належать методи і режими обробки: умови охолодження та мащення інструмента, хімічний склад і мікроструктура оброблюваного матеріалу, конструкція, зернистість, твердість, матеріал та зв'язка шліфувального круга, тип і стан устаткування та технологічного оснащення, жорсткість та динамічні характеристики елементів технологічної системи. Як бачимо, залежність шорсткості поверхні від згаданих вище факторів носить складний і суперечливий характер. Тому для її дослідження передбачається використання експериментальних методів дослідження, оскільки теоретичні методи дуже трудомісткі, і не можуть з достатньою точністю описати процес формування шорсткості при шліфуванні торцевих поверхонь кілець.

Оскільки на шорсткість поверхні впливає велика кількість факторів і вивчення її формування потребує значної кількості часу і матеріалів, дослідження проводили з метою вивчити вплив лише технологічних факторів, залишивши постійними геометричні фактори та матеріал заготовки.

Експеримент планували на основі багатофакторного аналізу, тобто одночасно варіюванням усіх змінних факторів, $x_1(V)$, $x_2(S)$, $x_3(t)$, $x_4(K)$. Щоб знайти залежність $Ra=f(V,S,t,K)$ використовували повний факторний експеримент типу 2^k , де k – кількість змінних незалежних факторів ($k=4$), що потребує реалізації 16 основних дослідів. Враховуючи те, що дисперсії в кожній точці факторного простору однорідні, було вирішено скористатись схемою реалізації експерименту з дублюванням в одній точці (у центрі плану) чотири рази.

Шукана математична модель досліджуваного процесу:

$$\ln Ra = 0,643 + 0,055x_1 + 0,44x_2 + 0,048x_3 + 0,081x_4 . \quad (1)$$

При переході від кодованих факторів до натуральних, рівняння (1) записано наступним чином:

$$\ln Ra = -1,443 + 0,27 \ln V + 0,8 \ln S + 0,14 \ln t + 0,48 \ln K , \quad (2)$$

де V – швидкість переміщення деталі, м/с; S – поздовжня подача круга, мм/подв. хід; t – глибина різання, мм; K – зернистість круга.

Отже, кінцева формула для визначення шорсткості торцевої поверхні кільця після торцевого шліфування має вигляд:

$$Ra = 0,236 \cdot V^{0,27} S^{0,8} t^{0,14} K^{0,48} . \quad (3)$$

Емпірична залежність (3) адекватно відображає процес на проміжках змінних параметрів : $0,2 < V < 0,3$ м/с., $2 < S < 8$ мм/подв. хід, $0,02 < t < 0,04$ мм., $50 < K < 70$.